Leerkracht neemt nadrukkelijk het voortouw op Prins Willem Alexanderschool

‘Expliciete directe instructie is effectief én leuk’

Dagelijks staat juf Jeanine met haar voeten in de VVE-klei. Ze geeft les aan de groepen 1 en 2 op de locatie Randenbroek van de Prins Willem Alexanderschool, waar het gros van de kleuters een VVE-indicatie heeft. Het onderwijsaanbod is er volledig op afgestemd. Of zoals Jeanine het zelf zegt: ‘Wij doen hier niet iets speciaals voor een groepje VVE-leerlingen, want de hele kleuterklas is speciaal.’

Haar sleutel tot succes? Éxpliciete directe instructie vooraf, dan komt het vrijere experiment daarna wel in spelvorm. ‘De kinderen moeten in twee jaar tijd een grote achterstand inhalen’, vertelt Jeanine. ‘Dan kun je als leerkracht niet denken dat het allemaal wel komt met alleen het spel als uitgangspunt. Wij moeten een nieuw woord nadrukkelijk aanreiken, herhaaldelijk voorzeggen en uitbeelden, zodat kinderen het niet verkeerd aanleren. Dan komt het daarna tijdens het spelen in de hoeken wel terug en dan observeer je: heeft iemand nog meer nodig?’

‘De fase dat kinderen oriënteren slaan wij regelmatig over’, vult directeur Tonia Oskam haar aan. ‘Ons onderwijs moet effectief en efficiënt zijn. De meeste kinderen hebben geen rijk taalaanbod meegekregen of hun moedertaal is niet zo rijk als het Nederlands. Als Nederlandstalige ouders buiten lopen hebben ze het niet alleen over ‘groen’, maar ook over ‘bomen’, ‘bladeren’, ‘planten’. Dat is vaak het verschil. In onze visie kunnen VVE-leerlingen daarom niet zonder expliciete directe instructie. Maar we zorgen ervoor dat die instructie interessant en leuk is.”

Herkennen en begrijpen

De expliciete directe instructie krijgt op de locatie Randenbroek van de Prins Willem Alexanderschool namelijk op een speelse manier vorm. Jeanine doet elke schooldag weer een beroep op haar creativiteit en verbeeldingskracht. ‘Ik haal van alles uit de kast, zoals een toneelstukje. Laatst leerde ik de kinderen een cluster woorden dat met ‘winkel’ te maken had. ‘Geld’ en ‘kassa’ bijvoorbeeld. Maar ook ‘etalage’. Tja, hoe maak je dat woord duidelijk? Ik heb me toen verkleed als oud vrouwtje en ben langs het kerstwinkeltje van de kinderen in de klas gelopen. ‘Zijn hier kinderen te koop?’ vroeg ik gekscherend. ‘Nee!’ riepen de kinderen. ‘Kerst!’ Ik: ‘Maar dat zie ik niet in de etalage!’ Vervolgens zet ik dat woord op het digibord. Net als ‘toonbank’ en ‘kassabon’. Zo clusteren we de woorden én brengen we het spel tot leven.’

De leerkracht neemt nadrukkelijk het voortouw in het uitgebreide woordenschatonderwijs van de Prins Willem Alexanderschool. Veel herhalen is daarbij essentieel. Jeanine: ‘Als je niet herhaalt zijn de kinderen het over drie dagen kwijt. Dus ik doe elke dag wat met de woorden die we al behandeld hebben. Ik zeg bijvoorbeeld dat ik een woord in mijn hoofd heb, geef ze een hint en dan moeten zij het raden. Kijk, de kinderen met achterstanden hoeven de woorden die we ze leren niet al actief te gebruiken. Zolang ze het passief maar opslaan. We zijn blij als ze de woorden gaan herkennen en begrijpen.’

Zicht op ontwikkeling

Jeanine heeft de kleuters voor haarzelf onderverdeeld in de groepen ‘Basis’, ‘Meer’ en ‘Weer’. Het helpt de juf bij haar zicht op de ontwikkeling van de kinderen. ‘De Basisgroep is de grote groep, in de

Als je woorden niet herhaalt, zijn ze die over drie dagen weer kwijt”

Meergroep zitten kinderen die meer aankunnen en in de Weergroep kinderen die extra aandacht nodig hebben. Zeker die laatste groep neem ik er voordat we ‘s ochtends beginnen even bij, om de woorden die we gaan behandelen vast door te spreken. Die fluister ik ze in, ik laat ze er een plaatje bij zien. Met tellen of rijmen net zo. Even van tevoren het vuurtje aanwakkeren. Dan hebben ze in elk geval enig idee waarover je het hebt en kunnen ze beter meedoen met de les.’

Wat volgens haar ook helpt: kinderen in wisselende samenstellingen aan elkaar koppelen. Het ene groepje gaat vervolgens schilderen, het andere knutselen en weer een ander groepje gaat tellen: juist die diversiteit werkt taalontwikkeling in de hand. Jeanine: ‘Soms zet ik de kinderen die meer moeite hebben bij elkaar, met een begeleider erbij voor extra en gerichte aandacht. En ik zet een sterk groepje bij elkaar zodat ze elkaar kunnen versterken. Of ik maak een mix, dan kan een leerling die moeite heeft leren van een leerling die het al goed kan. Die kan op zijn of haar beurt groeien vanwege die sociale rol. Ik beweeg me ertussendoor om te observeren en spring bij waar nodig. Zo is alles continu op ontwikkeling gericht.’

Meer weten?

Meer informatie over expliciete directe instructie: www.directeinstructie.nl.
Of neem contact op via www.pwabeekenstein.pcboamersfoort.nl.

Colofon
Dit is een uitgave van gemeente Amersfoort
November 2020

Tekst Thijs Tomassen
Gemeente Amersfoort
Foto's Mitchel Lensink
Vormgeving Harry Prins

Gemeente Amersfoort

Postadres
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

T 14 033
E info@amersfoort.nl
I www.amersfoort.nl

Voor-en vroegschoolse educatie in Amersfoort

Inspiratiemagazine

Stad met een hart

Amersfoort